

דברים בערב לכבוד הספר בגוף ראשון רבים – ביוגרפיה של אריה בן גוריון

כתבה: רזיה

3 ביולי 2010

זה לא סוד שהפרויקט הזה הוא כולו של חגי. הוא הגה ויזם וחיפש כותבים ומימון והוצאת ספרים ועורכים ותצלומים. החל מהתוכנית הגדולה – החלוקה לפרקים – ועד הכיתוב לתצלומים ועד דף המקורות שנשמט. חגי יצא לדרך לבדו, רק הוא ואבא, והגיע לגמר עם ספר ביד ועם עשרות אנשים תומכים ואוהדים.

ומכיוון שאני כמו כל אחד מכם הייתי סקרנית לדעת את מאחורי הקלעים, כי לרוב הסיפור מאחורי הקלעים לא פחות מרתק מהסיפור עצמו, פשוט הייתי סקרנית, אז הלכתי לראיין את חגי. שאלתי: איך התחילה העבודה על הספר. ומתוך השיחה עם חגי התברר שהעבודה התחילה עם מותו של אבא. אולי רק אחרי מותם של הורים אפשרית הגישה אליהם. בחייהם הם איכשהו הפריעו, לא ניתן היה לגשת. עכשיו אפשר לגשת לאט לאט, סחור סחור, בלי חשש, אל האנשים האלה שהיו ההורים.

כמו כן הסתבר לי שכדי להגיע למיצוי של 215 עמודי הספר צריך היה לקרוא אלפי עמודים, מסמכים, פיסות נייר, ולמיין. נדרשו חמש שנים למיין את החומר בגדול, להבדיל בין חומר שעסק בתרבות חג ומועד לבין חומרים שעוסקים במשפחה. לעבור ניר נייר, דף דף, ולמיין, ובתום חמש שנים נעשתה הפרדה בין מים למים – 300 קלסרים הועברו לבית ברל. ונדמה היה שרואים את השולחן, או יבשה. אבל עדיין נותרו יותר קלסרים ממה שנמסרו. וככל שחגי ניסה למיין ולהפריד, שוב התמלאה הארץ מים, ולא ניתן להפריד. נדרשו עוד חמש שנים להכין את החומרים עבור פרקי הספר כדי לפנות את השולחן ולהגיע לעיקר. אבל מהו העיקר? האם הפעילות ציבורית תנועתית עיקר? או ההגייגים של נפש קרועה ונסערת.

את התשובה קיבלתי מאדם חכם וסופר נפלא – יצחק בשביס זינגר:

”מחר, היום יהיה סיפור.

כשיום עובר, הוא כבר איננו, מה נשאר ממנו?

רק סיפור, ותו לא.

אילו לא היו מספרים סיפורים, וספרים לא היו נכתבים,

בני אדם היו כמו חיות, רק בשביל היום.

אבל בסיפורים הזמן לא נעלם. גם לא האנשים והחיות.

עבור המספר והשומע, כל הברואים ממשיכים לחיות לנצח. העבר עדיין הווה.

היום אנו חיים, אבל מחר, היום יהיה סיפור.

העולם כולו, כל האנושות, אינם אלא סיפור אחד ארוך.”

כלומר, הסיפור שנותר מהחיים הוא העיקר.

וככל שהראיון עם חגי נמשך, שנינו קיבלנו אישור למה שתמיד ידענו – שלא גדלנו באותו בית ולא אצל אותם הורים. שני הורים שונים גדלו אותנו ושני אחרים גדלו אותי, למרות שגרו באותה כתובת. והספר הזה הוא במידה רבה השלמה של התמונה שהוטבעה בכל אחד מאיתנו. איזון.

ותוך כדי השיחה ראיון עם חגי אני רואה אותו בעיני רוחי חופר ונובר וממיין במשך שנים – והערמה לא קטנה. תורם חומרים לכאן, מעביר קלסרים לשם, ולאט לאט, מתחת לערמה הגדולה מתחילה להסתמן הערמה הקטנה, שנחנץ היה להזיז את כל החומרים האחרים כדי להגיע אליה –

אלה הדברים שאבא עצמו כתב באיים רוחו, בהמיית נפשו; דברים שאמא כתבה לאבא; דברים שעמנואל כתב. וחגי אמר לי כשעיניו נוצצות: וזה האוצר שממתין להיחשף. וביני לביני אני תוהה: מיהו הבן אדם האמתי, מהו הפן האמיתי של הבן אדם – הפן הציבורי, מעשיו למען הכלל, או הקול האישי שבא לביטוי בין האדם לבין עצמו. כלומר, האם האדם הוא סכום מעשיו או סכום רישומי הנפש הדקים שרשם לעצמו.

התהייה הזו מלווה אותנו כבר הרבה זמן. אני זוכרת שכאשר עשינו את הסרט על אבא לקראת יום השלושים למותו, עבדנו עם מיכה לבנה יום ולילה כדי שהסרט יהיה מוכן בזמן. ולקראת סיום העבודה מיכה שאל לתומו: אז אריה בן גוריון היה אדם מאושר? כי לא ידענו באיזה אקורד לסיים את הסרט. ופתאום מיכה בא עם השאלה הזו. וברור שהוא קיבל שתי תשובות שונות. חגי אמר: לא. אבא הִרְגִישׁ רדוף. החובות התישו אותו. דברים נכפו עליו. הוא קיבל עליו את דין התנועה. ואני השבתי: ודאי שהיה מאושר. הרי עשה מה שרצה. הוא בחר איך לחיות את חייו. ועכשיו שיש הספר, נראה שהתשובה לשאלה הזו היא מיקס. ואם לא מאושר לפחות שלם. אני מודה לחגי שהעז להתקרב, ולהתקרב עוד. זה מעשה של אמיצים.